

دانشگاه پیام نور
دانشکده ی علوم اجتماعی
گروه: جغرافیا

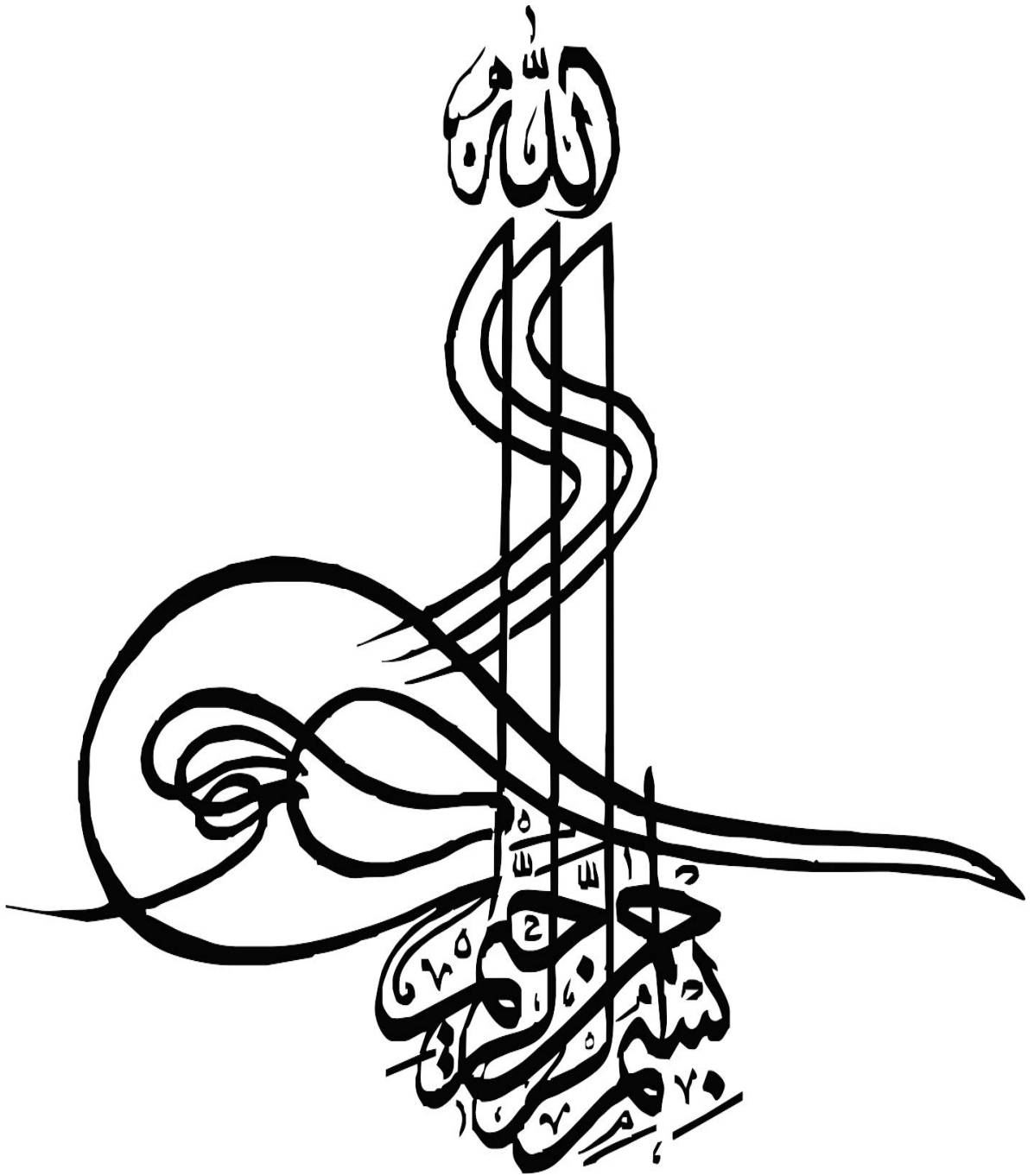
پایان نامه
برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان پایان نامه :
تحلیل نظام توزیع فضایی و الگوی مکان یابی کاربری های شهری
(مطالعه موردی: کاربری فضای سبز منطقه 14 شهر تهران)

استاد راهنما:
دکتر اسماعیل علی اکبری

استاد مشاور:
دکتر مصطفی طالشی

نگارش:
زهرا جهانشاد

تقدیرم پدر و مادر عزیز و همه بازم

که در سینه‌های او دنیای منی کنی هر واژه یاری دل ز نوپای کفنی محکم و مطمئن بر ایام روده اند

تقدیرم همه مرم

یه همه با نیش سایه سازند که م من باشم او که اروه صبر و تامل بوده و مشکلات مریه مرا بر ایام ته میل نرود

تقدیرم بفرزندان دل بندم

که وجودشان شادی بخش و مایه آرایش من است

تقدیر و تشکر:

سپاس بی کران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونان شد و به همشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

1- از استاد راهنمای فرهیخته ام جناب آقای دکتر علی اکبری که در طول مدت انجام این پایان نامه از رهنمودهای علمی و اخلاقی ایشان بهره مند شدم از صمیم قلب تشکر و قدردانی می نمایم و درگاه خداوند بزرگ را شاکرم که افتخار شاگردی ایشان را نصیب نمود.

2- از استاد مشاور گرامی جناب آقای دکتر طالشی به خاطر رهنمودهای علمی و اخلاقی ارزنده شان صمیمانه تشکر و قدردانی می نمایم.

3- از استاد فرزانه و ارجمند جناب آقای دکتر..... که داوری این پایان نامه را قبول زحمت نمودند و همواره بنده را مرهون لطف خویش قرار دادند، تشکر و قدردانی به عمل می آورم.

6- سپاس بیکران بر همدلی و همراهی و همگامی پدر و مادر دلسوز و مهربانم که همیشه در طول زندگی یار، یاور و مشوق بنده برای ادامه تحصیل بوده اند و برایشان آرزوی صحت، سلامتی و عاقبت بخیری دارم.

7- از همسر مهربانم که همواره در طول تحصیل متحمل زحماتم بود و تکیه گاه من در مواجهه با مشکلات، و وجودش مایه دلگرمی من می باشد تشکر و قدردانی می نمایم.

8- از فرزندانم محمد امین عزیز و درسای دلبندم تشکر می نمایم که صبورانه و صادقانه من را همراهی نموده اند تا بتوانم در راه رسیدن به اهداف عالی در کمال آرامش و آسایش گام بردارم.

8- از کلیه موسسات و سازمانهای علمی و آموزشی، اجرائی و اشخاص حقیقی و حقوقی که به نحوی اینجانب را در انجام تحقیق کمک نموده اند صمیمانه تشکر و قدردانی می نمایم.

چکیده

همزمان با رشد افقی کلانشهرها، افزایش جمعیت و گسترش واحدهای سکونتی، معضلات و آلودگی های شهری نیز افزایش یافته است. این مسئله باعث عدم انتظام فضایی در استقرار و مکان‌گزینی و عدم توجه به شعاع دسترسی در کاربری های شهری شده است. در این میان کمبود سرانه کاربری فضای سبز شهری و تصاعد قیمت زمین در سال های اخیر، موجب گردیده تا نظم فضایی کاربری ها و نظام همجواری ها دچار نابسامانی و آشفتگی گردد و زیرساخت های لازم جهت احداث فضای سبز شهری کاهش یابد.

منطقه 14 شهر تهران به عنوان بخشی از این کلانشهر بدلیل توزیع فضایی نامناسب در استقرار و مکان‌گزینی کاربری ها بخصوص کاربری فضای سبز (پارک ها) و هم چنین عدم دسترسی مناسب این کاربری برای شهروندان و همجواری آن در کنار کاربری های ناسازگار و مزاحم، لزوم انجام این پژوهش را ضروری نموده است.

در این مورد پژوهی اطلاعات جمع آوری شده از طریق مدل های موجود در سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) بررسی گردید. سپس با استفاده از روش تحلیل فرایند سلسله مراتبی AHP، معیارهای شعاع پوششی، جمعیت و تراکم آن، دسترسی، کاربری های همجوار و... وزن دهی شده است و با استفاده از روشهای تحلیلی مختلف موجود در GIS از جمله: تحلیل های همپوشی، مجاورت، بافرینگ، نظم فضایی، تخصیص-مکان یابی و... به بررسی و تحلیل نظام توزیع فضایی و الگوی مکان یابی کاربری فضای سبز (پارک ها) محدوده ی مورد مطالعه پرداخته شده است.

نتایج این پایان نامه حاکی از آن است که وضعیت موجود در نظم توزیع فضایی و الگوی مکان یابی کاربری فضای سبز (پارک ها) در منطقه 14 شهر تهران، از نظر شعاع دسترسی مناسب ولیکن از لحاظ توزیع فضایی و نظام همجواری (همسایگی با کاربری های سازگار و ناسازگار) نامناسب بوده و در مکان‌گزینی پارک ها و فضای سبز از استانداردهای علمی تبعیت نشده است.

واژگان کلیدی:

شعاع دسترسی، روش AHP، نظم فضایی، نظام همجواری، فضای سبز شهری، منطقه 14 شهر تهران

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	فصل اول : کلیات تحقیق -----
2	مقدمه -----
4	1-1- طرح مسئله -----
5	2-1- اهداف تحقیق -----
6	3-1- اهمیت و ضرورت طرح تحقیق -----
7	4-1- فرضیه ها -----
7	5-1- پیشینه مطالعاتی موضوع -----
10	6-1- روش شناسی تحقیق -----
11	7-1- قلمرو تحقیق -----
11	8-1- اصطلاحات و واژگان کلیدی -----
12	9-1- موانع و محدودیت های تحقیق -----
13	فصل دوم: مبانی نظری تحقیق -----
14	مقدمه : -----
15	1-2- مفهوم برنامه ریزی کاربری اراضی شهری -----
15	2-2- دیدگاه های برنامه ریزی کاربری اراضی شهری -----

- 15-2-2- دیدگاه توسعه پایدار شهری ----- 15
- 16-2-2- دیدگاه سیستمی ----- 16
- 17-2-3- دیدگاه عدالت اجتماعی و تخصیص منابع در شهر ----- 17
- 18-2-3- معیارهای مکان یابی در برنامه ریزی کاربری اراضی شهری : ----- 18
- 20-2-4- مفهوم فضای سبز ----- 20
- 22-2-5- سیر تاریخی فضای سبز ----- 22
- 24-2-6- عملکرد فضای سبز شهری ----- 24
- 25-2-7- طبقه بندی کلی فضای سبز شهری ----- 25
- 25-2-7-1- فضاهای سبز عمومی ----- 25
- 25-2-7-2- فضاهای سبز نیمه عمومی ----- 25
- 26-2-7-3- فضاهای سبز خصوصی ----- 26
- 26-2-7-4- فضاهای سبز خیابانی ----- 26
- 26-2-8- معیارهای طبقه بندی و انواع پارک های شهری ----- 26
- 27-2-8-1- انواع پارک ها برحسب سلسله مراتب (مقیاس عملکردی) ----- 27
- 35-2-8-2- انواع پارک ها براساس ویژگی ----- 35
- 36-2-8-3- انواع پارک برحسب اندازه ----- 36
- 37-2-9- معیارهای برنامه ریزی فضاهای سبز شهری ----- 37

10-2-عوامل تعیین کننده همجواری های سازگار و ناسازگار بین کاربری های شهری و کاربری فضای سبز	42
11-2- مدل های رایج در مکان یابی کاربری ها	49
1-11-2- مدل تحلیل سلسله مراتبی	49
2-11-2- مدل فرایند تحلیل در GIS	53
فصل سوم : ساختارشناسی منطقه 14 شهر تهران	55
1-3- ساختار محیط طبیعی	56
2-3- موقعیت و تقسیمات کالبدی	58
3-3- ساختار جمعیتی منطقه	63
4-3- ساختار اجتماعی – اقتصادی منطقه	70
الف) وضعیت فعالیت و اشتغال	70
ب) بار تکفل	70
ج) وضعیت اقتصادی	71
5-3- پیشینه کلی تحولات منطقه (محدوده و گسترش کالبدی)	71
6-3- ساختار فضایی و کالبدی	74
1-6-3- نظام کاربری اراضی منطقه	77
2-6-3- شبکه های ارتباطی منطقه	80
3-6-3- ویژگی کاربری فضای سبز منطقه	82

85	7-3- جمع بندی و نتیجه گیری
86	فصل چهارم : تحلیل الگوی نظم فضایی و نحوه مکان یابی پارک های شهری (یافته های تحقیق)
87	مقدمه
87	1-4- تعداد و توزیع فضایی پارک ها
93	2-4- تحلیل شعاع دسترسی و شعاع عملکرد پارک ها (تحلیل فضایی مقیاس عملکردی)
100	3-4- تحلیل نظام همجواری در پارک ها
100	1-3-4- همسایگی های سازگار
120	2-3-4- همسایگی های ناسازگار
133	3-3-4- ارزیابی تراکم جمعیت :
135	4-3-4- ارزیابی زیر معیارهای نزدیکی به شبکه معابر
138	5-3-4- ترکیب و تلفیق نهایی لایه ها :
143	4-4- جمع بندی و نتیجه گیری:
145	فصل پنجم : آزمون فرضیه ها ، نتایج و پیشنهادات
146	1-5-1- آزمون فرضیات
146	1-5-1-1- آزمون فرضیه اول
148	1-5-2- آزمون فرضیه دوم
149	5-2- نتیجه گیری و پیشنهادات
154	منابع و مأخذ

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول شماره (1-2) : مشخصات عمومی پارک در مقیاس واحد همسایگی (پارک کودکی).	28
جدول شماره (2-2): مشخصات عمومی پارک در مقیاس محله (پارک محله).....	30
جدول شماره (3-2): مشخصات عمومی پارک در مقیاس ناحیه (پارک ناحیه ای).....	32
جدول شماره (4-2): مشخصات عمومی پارک در مقیاس منطقه (پارک منطقه ای).....	34
جدول شماره (5-2): استانداردهای پیشنهادی برای انواع فضای باز و تفریحی در سطح شهر.....	38
جدول شماره (6-2) : سرانه پیشنهادی کاربری فضای سبز در منابع مختلف.....	39
جدول شماره (7-2): ترازنامه صوتی پیشنهادی به منظور استفاده در طراحی شهری...	44
جدول شماره (8-2): کاربری های سازگار و ناسازگار با پارک های شهری.....	45
جدول شماره (9-2): جمعیت تحت پوشش هر پارک.....	48
جدول شماره (1-3): ساختار تقسیمات منطقه و مشخصه های آن (1385).....	62
جدول شماره (2-3): تغییرات جمعیتی منطقه 14 شهر تهران طی سال های 1359-1385	63
جدول شماره (3-3): درصد رشد سالانه جمعیت منطقه 14 شهر تهران طی سال های 1359-1385	64

- جدول شماره (3-4): مقایسه مناطق 22 گانه ی تهران (وسعت، جمعیت، تراکم) 1385..... 66
- جدول شماره (3-5): جمعیت منطقه 14 شهر تهران بر حسب سن و جنس در سال 1385.. 69
- جدول شماره (3-6): جمعیت 10 ساله و بیشتر در منطقه 14 شهر تهران
- بر حسب وضع فعالیت به تفکیک مرد و زن در سال 1385..... 70
- جدول شماره (3-7): شاغلان ده ساله و بیشتر در بخشهای عمده فعالیتی
- (مقایسه منطقه 14 و شهر تهران)..... 71
- جدول شماره (3-8): کاربری های اراضی منطقه 14 شهر تهران (سال 1391)..... 78
- جدول شماره (3-9): مشخصات پارک های شهری بر حسب عملکرد
- به تفکیک نواحی در منطقه 14 شهر تهران (سال 1391)..... 83
- جدول شماره (4-1): تعداد و توزیع فضایی پارک های منطقه 14 شهر تهران به تفکیک ناحیه
- 88
- جدول شماره (4-2): مقایسه دودویی زیر معیارهای همسایگی های سازگار
- 100
- جدول شماره (4-3): پارک های دارای همجواری سازگار نسبت به کاربری مسکونی ..
- 102
- جدول شماره (4-4): پارک های دارای همجواری سازگار نسبت به کاربری آموزشی.....
- 106
- جدول شماره (4-5): پارک های دارای همجواری سازگار نسبت به کاربری ورزشی
- 108
- جدول شماره (4-6): پارک های دارای همجواری سازگار نسبت به کاربری بهداشتی ...
- 111

- جدول شماره (4-7): پارک های دارای همجواری سازگار نسبت به کاربری مذهبی 114
- جدول شماره (4-8): پارک های دارای همجواری سازگار نسبت به کاربری فرهنگی 116
- جدول شماره (4-9): ماتریس مقایسه زوجی زیر معیارهای همسایگی های ناسازگار. 120
- جدول شماره (4-10): پارک های دارای همجواری ناسازگار نسبت به کاربری درمانی
122.....
- جدول شماره (4-11): پارک های دارای همجواری ناسازگار نسبت به کاربری نظامی. 127
- جدول شماره (4-12): پارک های دارای همجواری ناسازگار نسبت به کاربری اداری 129
- جدول شماره (4-13): مقایسات زوجی زیر معیارهای تراکم جمعیت در سطح دوم 133
- جدول شماره (4-14): مقایسه دودویی زیر معیارهای نزدیکی به شبکه معابر 135
- جدول شماره (4-15): وضعیت نهایی پارک های شهری منطقه 14 شهر تهران 140
- جدول شماره (5-1): الگوی همجواری پارک ها در منطقه 14 شهر تهران 147
- جدول شماره (5-2): توزیع فضایی پارک ها در نواحی منطقه 14 شهر تهران 149
- 149..... برحسب مقیاس عملکردی
- جدول شماره (5-3): پارک های منطقه 14 شهر تهران در نامناسب ترین وضعیت از لحاظ
همجواری 151

فهرست نقشه ها

عنوان	صفحه
نقشه شماره (1-3): موقعیت منطقه 14 در شهر تهران	60
نقشه شماره (2-3): موقعیت منطقه 14 شهر تهران روی تصاویر ماهواره ای	73
نقشه شماره (3-3): کاربری اراضی منطقه 14 شهر تهران	79
نقشه شماره (4-3): محدوده منطقه 14 شهر تهران به تفکیک نواحی و شبکه معابر	81
نقشه شماره (5-3): پراکنش فضای سبز عمومی منطقه 14 شهر تهران به تفکیک نواحی	84
نقشه شماره (1-4): پراکنش فضایی پارک ها بر حسب مقیاس عملکردی در منطقه 14	92
شهر تهران	92
نقشه شماره (2-4): شعاع پوششی پارک های همسایگی	95
نقشه شماره (3-4): شعاع پوششی پارک های محله ای	96
نقشه شماره (4-4): شعاع پوششی پارک های ناحیه ای	97
نقشه شماره (5-4): شعاع پوششی پارک های منطقه ای	98
نقشه شماره (6-4): تلفیق وزن پذیری شعاع پوششی پارک های منطقه 14 شهر تهران	99
نقشه شماره (7-4): فاصله از کاربری مسکونی منطقه 14 شهر تهران	104
نقشه شماره (8-4): فاصله از کاربری آموزشی منطقه 14 شهر تهران	107

- نقشه شماره (4-9) :فاصله از کاربری ورزشی کوچک منطقه 14 شهر تهران.....109
- نقشه شماره (4-10): فاصله از کاربری بهداشتی منطقه 14 شهر تهران.....112
- نقشه شماره (4-11) :فاصله از کاربری مذهبی منطقه 14 شهر تهران.....115
- نقشه شماره (4-12) :فاصله از کاربری فرهنگی منطقه 14 شهر تهران.....117
- نقشه شماره (4-13): مناسب ترین مکان ها با تلفیق زیرمعیارهای همسایگی سازگار.....119
- نقشه شماره (4-14): فاصله از کاربری درمانی منطقه 14 شهر تهران.....123
- نقشه شماره (4-15): فاصله از کاربری صنعتی منطقه 14 شهر تهران.....125
- نقشه شماره (4-16): فاصله از کاربری نظامی منطقه 14 شهر تهران.....128
- نقشه شماره (4-17) :فاصله از کاربری اداری منطقه 14 شهر تهران.....130
- نقشه شماره (4-18): مناسب ترین مکان ها با تلفیق زیرمعیارهای همسایگی نا سازگار
.....132
- نقشه شماره (4-19): مناسب ترین مکان ها از لحاظ تراکم جمعیت134
- نقشه شماره (4-20): وزن پذیری معابر منطقه 14 شهر تهران.....137
- نقشه شماره (4-21): دارای اولویت مکانی پارک های درون شهری.....142
- نقشه شماره (5-1): پارک های پیشنهادی در سطح منطقه 14 شهر تهران.....153

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار شماره (1-3): درصد رشد سالانه جمعیت منطقه 14 و مقایسه آن با شهر تهران .	64
نمودار شماره (2-3): مقایسه جمعیت منطقه 14 با مناطق 22 گانه ی تهران سال 1385 .	67
نمودار شماره (1-4): توزیع پارکهای همسایگی، محله ای، ناحیه ای و منطقه ای	
منطقه 14 شهر تهران	91
نمودار شماره (1-5): دامنه سازگاری در پارک های شهری منطقه 14 شهر تهران	147

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

با رشد شهرنشینی به صورت روز افزون، شهرها به صورت کالبدی گسترش می‌یابند ولیکن برنامه‌ای مدون و دقیق برای مدیریت اصولی آن همزمان با این رشد شتابان وجود ندارد. شهرنشینی به همان اندازه که رفاه و راحتی را برای انسان به ارمغان آورده است، گرفتاریهایی را نیز بوجود آورده است، به طوری که هرچه جمعیت شهرها بیشتر می‌شود به همان نسبت مشکلات شهری نیز بیشتر می‌شود. افزایش جمعیت به نوبه خود مسائلی همچون ترافیک، افزایش کارگاههای کوچک و بزرگ، افزایش حجم زباله، نابودی جنگل‌ها و درختان و فضای سبز را به دنبال داشته است. تخریب باغهای درون شهری و محیط زیست طبیعی و رشد بی‌رویه ساخت و ساز در شهرها موجب کمبود فضاهای خدماتی و رفاهی از جمله فضای سبز و پارک‌ها در شهرها شده است.

این در حالیست که وجود فضای سبز و پارک‌های شهری علاوه بر بهبود وضعیت زیست محیطی شهرها می‌تواند به عنوان محلی امن و به دور از هیاهوی شهری، برای شهرنشینان از یک سو باعث ایجاد احساس آرامش و آسایش شود و از سوی دیگر در گذران اوقات فراغت آنها موثر واقع شود.

همچنین اهمیت فضای سبز شهری تا حدی است که امروزه وجود این کاربری به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه یافتگی جوامع به حساب آمده و جزء 5 کاربری مهم در شهرها تلقی می‌شود. بنا براین در برنامه ریزی شهری نوین، برنامه ریزی و مکانیابی فضاهای سبز شهری و پارک‌ها به صورت فعالیتی تخصصی درآمده تا بتواند نیازهای شهروندان را در این خصوص مرتفع نماید. اما آنچه بایستی مورد توجه قرار گیرد، استفاده از فضاهای مناسب با مکان‌یابی صحیح و رعایت همجواری‌ها از یک سو و دسترسی آسان و مناسب شهروندان به این مکان‌ها از سوی دیگر است.

با عنایت به ضرورت برنامه ریزی و مکان‌یابی فضای سبز و پارک‌ها در شهرها، پایان‌نامه حاضر به بررسی مشکلات وضع موجود فضای سبز و پارک‌های شهری منطقه 14 شهر تهران به عنوان بخشی از کلانشهر تهران از لحاظ شعاع دسترسی و نظام همجواری پرداخته است که در پنج فصل تدوین شده است.

در فصل اول، مباحث مربوط به طرح اصلی تحقیق شامل طرح مساله، اهداف، اهمیت و ضرورت، سوالات و فرضیات، پیشینه مطالعاتی، روش تحقیق، قلمرو تحقیق و مشکلات بیان شده است.

فصل دوم به مبانی نظری تحقیق، تعاریف و مفاهیم مربوط به موضوعات مرتبط با برنامه ریزی کاربری اراضی شهری و کاربری فضای سبز اشاره شده است.

در فصل سوم ویژگی های محیطی، جمعیتی، اجتماعی-اقتصادی و ساختار فضایی و کالبدی منطقه 14 شهر تهران توصیف شده است.

در فصل چهارم ابتدا تعداد و توزیع فضایی پارک ها تشریح شده است و سپس شعاع دسترسی و طیف سازگاری پارک های منطقه درزمینه همجواری ها، مکان استقرار، پوشش دهی جمعیت با استفاده از سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS) بررسی و با بکارگیری تکنیک تحلیل سلسله مراتبی (AHP)، وزن دهی و تحلیل گردید.

در فصل پنجم آزمون فرضیات، نتیجه گیری و پیشنهادات ارائه شده است.

1-1- طرح مسئله

پیوند انسان و طبیعت پیشینه ای کهن به طول تاریخ دارد. از آنجائیکه رابطه انسان شهرنشین امروزی با طبیعت بسیار کمرنگ شده است، لذا فضای سبز شهری را میتوان از جمله راههای ارتباطی شهروندان با طبیعت به حساب آورد. با نگرشی به افزایش روز افزون جمعیت و عدم کنترل و نظارت بر منابع آلاینده و عدم رعایت اصول شهرسازی در تخصیص بهینه کاربری ها در شهر تهران می توان درک کرد که وجود فضای سبز کافی در این شهر می تواند بعنوان فضایی برای فرار از شلوغی شهر و یکی از راه های درمان معضل آلودگی هوا تلقی شود. بهمین جهت می بایست در برنامه ریزی ها، اهمیت وجود منابع فضای سبز و مراکز گذران اوقات فراغت طبیعی و تناسب و یا عدم تناسب فضاهای سبز محلی، جهت برقراری عدالت فضایی در سطح شهر مدنظر قرار گیرد.

رشد سریع جمعیت و توسعه فیزیکی نامناسب در شهرهای بزرگ ایران، مشکلات پیچیده ای به وجود آورده است. توسعه شهری در دهه های قبل چنان بود که منجر به ایجاد عدم تعادل در چگونگی استفاده از اراضی شهری شده و روستاها را به شهر و شهرهای کوچک را به شهرهای بزرگ تبدیل کرده است، به طوری که اغلب این تبدیلات و تغییرات بدون برنامه ریزی صورت گرفته و متناسب با نیازهای جامعه ی ایران نبوده است. این بدان معناست که شهرهای ایرانی با ورود به عصر جدید، در فضاهای شهری خود علاوه بر تراکم، از توزیع نامناسب نیز رنج می برند به گونه ای که تعادل کاربری های مسکونی با فضاهای عمومی بر هم خورده که این امر در اغلب سرانه های خدماتی از جمله آموزشی، ورزشی، فضای سبز شهری نمود بیشتری می یابد. در مطالعه فضاهای سبز که از مهم ترین کاربری های شهری می باشد، در زمینه نحوه توزیع و شعاع دسترسی شهروندان، سازگاری و مطلوبیت، کمبودها و نارسایی هایی دیده می شود.

شهر تهران و مناطق شهری آن نیز از تحولات جمعیتی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی شهرنشین شتابان به دور نمانده است. در چنین شرایطی تحلیلی های کمی و کیفی کاربری های شهری به طور اعم و کاربری فضای سبز به طور اخص یکی از مهم ترین محورهای مطالعاتی در برنامه ریزی شهر و کاربری های شهری به شمار می رود. در این میان کاربری

فضای سبز منطقه 14 شهر تهران نیز با مشکلاتی روبه روست و دستخوش تغییر و تحولات اخیر شده است.

منطقه 14 شهر تهران در قسمت شرق تهران با وسعتی برابر 22/04 کیلومتر مربع است (معادل 3/2 درصد مساحت کل شهر تهران) و 483432 نفر جمعیت، جمعیتی حدود 6/19% از جمعیت شهر تهران را در خود جای داده و در شمار مناطق کم وسعت تهران محسوب می گردد. بارگذاری شهر به جمعیت و فعالیت، در سال های اخیر، نظم فضائی بسیاری از کاربری ها از جمله کاربری فضای سبز را در سطح منطقه برهم زده است به طوری که برخی از مسائل فضائی پارک ها و کاربری فضای سبز منطقه را با مشکلات دسترسی والگویی همجواری مواجهه نموده و در همین راستا، تحقیقات در این زمینه را ضروری نموده است.

بررسی های به عمل آمده نشان می دهد که بسیاری از پارک های منطقه از نظر شعاع دسترسی و سازگاری در الگوی همجواری در موقعیت فضائی - مکانی مناسبی قرار ندارند و با معیارها و استانداردهای رایج جامعه شهری مطابقت چندانی ندارند.

در این تحقیق با توجه به اهمیت این مقوله، سعی شده است طیف سازگاری و شعاع دسترسی پارک های منطقه در زمینه همجواری ها، مکان استقرار، پوشش دهی جمعیت با استفاده از سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS) بررسی و با بکارگیری تکنیک تحلیل سلسله مراتبی (AHP)، وزن دهی و تحلیل گردد لذا در این زمینه سوالات زیر مطرح شده است:

1- آیا کاربری فضای سبز منطقه 14 شهر تهران از نظر همجواری در الگوی مناسبی مکانیابی شده است؟

2- آیا نظام و شعاع دسترسی در کاربری فضای سبز منطقه 14 شهر تهران با معیارهای تعریف شده هماهنگ است؟

2-1-اهداف تحقیق

هدف کلان (کلی): تحلیل فضایی پارک های سطح منطقه 14 شهر تهران و بررسی الگوی همجواری و شعاع دسترسی فضاهای سبز موجود به منظور ارائه رهیافت ها والگویی مناسب برای بهینه سازی نظام توزیع فضایی والگویی مکان یابی فضاهای سبز در محدوده منطقه مورد مطالعه و دستیابی به هدف نهایی. از آنجائیکه فرآیند انجام هر پژوهش مستلزم